

Veszélyeztetett jövőnk

A nagy visszhangot kiváltó országos találkozót az első kettőhöz hasonlóan harmadszor is Székesfehérváron, A Szabadművelődés Házában rendeztük meg. Az apropót ezúttal az adta, hogy gyakran riogatnak bennünket a médiában jégkorszakkal, globális felmelegedéssel, ufó-invázióval, veszélyes sugárzásokkal, üstökösök becsapódásával és világvégével. Mindenki elmondhatja véleményét ezekről a kérdésekről, de a legkevesebb lehetőséget éppen azok a tudósok kapják, akik szakterületéhez tartoznak az említett problémák. A *Soros Alapítvány* által támogatott egész napos rendezvényen az érintett szakemberek tartottak előadásokat.

A Természet Világa, illetve a mellékleteként megjelenő Szkeptikus Lapok következő száma tartalmazza az itt elhangzott előadások írott változatát. Most csak rövid összefoglalásra van lehetőségünk. Néhány gondolatot villantunk fel, a hangsúlyt a rendezvény sokszínűségére helyeztük. Nem törekedhettünk egységesítésre és egyenlő arányokra sem, de — reméljük — mindenki megírja majd a Természet Világa és/vagy a Fővárosi Oktatástechnikai Központ honlapja számára úgy, ahogy ő szeretné.

Elsősorban A Szabadművelődés Háza munkatársainak köszönhetően sikerült az érdeklődést úgy felkelteni, hogy a délelőtti előadásokat mintegy 120-an hallgatták végig a 100 főre tervezett teremben, de délután is telt ház volt. Ez azt is jelenti, hogy kétszer annyian voltak, mint a Megyei Művelődési Központban rendezett tavaszi ufófesztiválon...

A sajtó is szép számban képviseltette magát, legalábbis az eddigiekhez képest. Jelen volt a Duna TV, a Fehérvár Televízió, a várapalotai Zóna TV, a helyi Vörösmarty Rádió képviselője, interjúkat készített a Petőfi Rádió és élőben, telefonon keresztül a Calypso Rádió.

Tóth László, A Szabadművelődés Házának igazgatóhelyettese köszöntötte a résztvevőket. Azzal a meglepő kijelentéssel kezdte, hogy a szkeptikus mozgalom immár 6000 éves! Mint tudjuk, a világ időszámításunk előtt 4004 októberében teremtettet. A paradicsomi kiűzetés előtt történt egy s más, és Az ember tragédiája idevágó részlete szerint is az első szkeptikusban Éva ősanynkat üdvözölhetjük.

A délelőtt a tapasztalatcsere jegyében zajlott. *Dr. Ádám György* a szkeptikus mozgalom időszerűségéről beszélt. A névről az ókori görögök példáját idézte fel, akik bizonyos távolságtartással kezelték az új áramlatokat. A tudósok ma is állandóan kételkednek, és tartózkodnak a végső igazságok kimondásától. Ezt akár örökségként is felfoghatjuk, és ez köti össze a régi szkeptikusokat és a mai mozgalmat.

Dr. Beck Mihály szerint nem lehet arra törekedni, hogy kevesebbet tudjunk, nem lehet visszarágasztani azt az almát. A tudomány veszélyeinek elkerülésére is többet kell tudni. A tudósok sem tévedhetetlenek, sőt előfordulnak csalások is, de mindezeket a tudomány eszközeivel mutatják ki, leplezik le. Lehet szidni, sőt elutasítani a tudományt, de mindenki haszonélvezője, hiszen eredményei beépülnek a hétköznapiokba.

Bartha Lajos a tévtanok terjesztésének technikájába avatta be a hallgatóságot sok érdekes példával illusztrálva. Ma derültséget kelt, de annak idején aligha csalt molsolyt az előadó arcára, amikor az Esti Hírlapban megjelent ufó-ellenes cikkére

felsőbb helyről úgy reagáltak, hogy ha a szovjet elvtársak is láttak ilyeneket, akkor a jelenségek léteznek. Pedig az ufológia hazugságból született, a szovjetek is a titkos rakétakísérleteiket akarták leplezni. Bartha szerint a nagyközönségre nem bízhatjuk rá, hogy eldöntse azt, amiben járatlan.

Dr. Czelnai Rudolf, a Tényeket Tisztelők Társaságának elnöke délelőtti beszámolójában a Szkeptikusok VIII. Európai Konferenciájának tapasztalatait adta közre. Érdekes párhuzamot mutatott be, amikor az áltudományokat a filoxéra járványhoz hasonlította. Mindkettő Amerikából jött, de az ellenanyagot is innen vették. Egy — nem túl hízalgő — felmérés szerint Magyarországon található a legnaivabb emberek, akik a nagy nyugati csodaszereket és megoldásokat elhiszik, holott semmi hatásuk.

A délelőtt elnöklő *dr. Richter Nándor* egyik frappáns megjegyzése szerint jó kondícióban kell tartani szellemünket, úgy, ahogy az influenza ellen is jó kondícióban kell tartani a testet.

Dr. Laczkovich Miklós matematikus szemmel elemezte a csodaszamba menő eseményeket. Véleménye szerint az elme kiszűri a misztikus részleteket, különös összefüggéseket. Ezeknek szerepe van a nagy felfedezésekben is.

A rendezvény sztárvendégének nevezhetnénk *Vágó Istvánt*, ha nem lenne túl elcsépelet ez a fordulat. Az azonban biztos, hogy az ő szavait kísérte a legnagyobb figyelem. Az ő példája azt mutatja, hogy egy közismert és népszerű személyiségre is szükség van ahhoz, hogy a tömegekre hatni lehessen. Neki ugyanis könnyebben elhiszi a közönség ugyanazt, mint a tudósoknak. A TV2 szerkesztője a média felelősségéről beszélt. Rámutatott arra, hogy a legköztözködőbb riporterek sem vitatkoznak az áltudósokkal. Úgy gondolják, a hivatalos álláspontot (a tudományt) mindig illik megficskázni, mivel szemükben az a hatalommal egyenlő. A parafenoméneknak viszont bólogatnak. Az előadó javaslata szerint fel kell hívni a figyelmet a közszolgálati tévé közszolgálatosságára. Az olyan végletek, mint pl. a Budapest Tévé és benne Gyurcsók József sarlatánsága kimeríti a gondatlan veszélyeztetés kategóriáját, és reklámetikai szempontból is kifogásolható. Meg kell nézni az erre vonatkozó törvényt és be kell perelni őket. Vágó Istvánnak találó volt a reinkarnációval kapcsolatos megjegyzése is. Mindig csak azt halljuk, hogy valaki valamely híres vagy hírhedt, de mindenképpen közismert személyiség reinkarnációja, de soha nem mondja senki, hogy Bangladesben volt patkány vagy Kenyában víziló.

Természetesen kérdésekre, vitára, hozzászólásokra is volt lehetőség, és ezt a hallgatóság ki is használta. Somos Zoltán, az egyik fehérvári rádió munkatársa hozzászólásában elmondta, hogy a tévé minden szabályt felrúg, csak a nézettség a fontos, mivel üzlet. Sorra szűnnek meg régi sportágak nálunk, mert nem eladhatók, nem közzefíthetők.

A délutáni programban *Németh Csaba* újságíró és *Óvári László* amatőr csillagász két videófilm segítségével a média szerepét mutatta be a félrevezetésben. Az első anyag egy magyar család által készített felvétel volt, melyet 1954-ben készítettek — a Holdon! A másikat a blöff-film kategóriába sorolták, melyben egy műkézzel rendelkező egyén több száz kilót emelgetett. Az előadók szerint ilyen hitelesnek látszó filmek nálunk is meg fognak jelenni.

Utánuk *dr. Almár Iván* csillagász következett, aki a mostanában időszerű kutatási területnek számító földsíróló égitestekről és az általuk okozott veszélyekről beszélt.

Dr. Meskó Attila geofizikus úgy került kapcsolatba a föld sugárzással, hogy szabadalmi véleményezést kérték tőle sugármentesítő eszközre. Elmondása szerint még a tervezett világhiállítást is sugármentesíteni akarták. A tényleges veszélyt azonban nem a nem létező föld sugárzás, hanem az ember jelenti saját maga számára. Az emberiség egészségi állapota viszont nagyon rossz. Itthon azért keresik sokan a föld sugárzásban a megoldást, mert egészségüket akarják könnyen, számukra is érthetően és gyorsan helyrehozni. A föld sugárzás mentesítésének nincsenek mellékhatásai, rövid ideig még működik is, mint minden placebo. Bár ennyi erővel kilencszer körbefuthatnák a házat varázsigéket mormolva. (Ezt csináltatták Szabó bakterral is az *Indul a bakterház* című filmben. A nézők mosolyogtak rajta, aztán másnap kihívták a „szakembert”!)

Hozzászólás keretében *dr. Szabó Dávid* — régi fehérvári szakkörös, civilben orvos — megjegyezte, szerinte nem biztos, hogy rosszabbodott az emberek egészségi állapota, csak jobb módszerek vannak a betegségek felismerésére, statisztikára, több a 70 éven felüli ember stb. Nincsenek teljesen tisztázva az UV-sugárzás és az ózonlyuk által okozott problémák sem. Erre reagált Bartha Lajos azzal, hogy már a 20-as években felfigyeltek az aratómunkások között gyakori bőrrákra, sőt a Természettudományi Közlönyben be is számoltak róla.

Dr. Czelnai Rudolf délutáni előadása a „Kellemtelen meglepetések az üvegházban” címet viselte. (Írásos változata a *Természet Világa* decemberi számában található.) Mint elmondta, politikai célok, különböző lobbyk révén kerültek a köztudatba eltérő nézetek, tévedések, naiv elképzelések a globális felmelegedésről és az üvegházhatásról. Pedig nem egyértelmű a helyzet, az üvegházhatást például nem tudjuk igazán mérni. Kis különbségeket kellene észrevenni, a mérési hibák viszont nagyok. Az üvegházhatásért a szén-dioxidot szokás okolni, noha valójában több mint feléért a vízgőz felelős. Az embernek még van ideje elkerülni a veszélyeket, először azonban a politikai veszélyeket kell elkerülni.

Dr. Lukács Béla — a TV2 „jÓvoltából” — mintegy másfél óras késéssel érkezett a helyszínre, ahol a késői időpont ellenére is sokan várták. Előadása a mindig divatos világvége hiedelmekről szólt. A sokat emlegetett, de a köztudatban ellentmondásosan ismert Nostradamus jóslatok háttéréről hallhattunk érdekes részleteket.

A találkozó nagy szakmai érdeklődés mellett zajlott, a közönség soraiban számos akadémikus jelent meg, de mellettük több tudományos terület jeles szakembere is végighallgatta az előadásokat. A rendezvény jelentőségét növelte az is, hogy ekkor tartotta elnökségi ülését a Tényeket Tisztelők Társasága. A nap folyamán elhangzottak azt is alátámasztják, hogy bőven van mit tenni ezen a téren és minden lehetőséget ki is kell használni a „józan ész” népszerűsítésére.

A Soros Alapítvány anyagi támogatása mellett az alábbi intézmények és személyek voltak segítségemre a Találkozó megszervezésében: a Magyar Asztronautikai Társaság és a Magyar Csillagászati Egyesület a propagandában segített, Czelnai Rudolfnak és Staar Gyulának pedig az ötleteket és tanácsokat köszönöm.

TRUPKA ZOLTÁN

Mindenkinek figyelmébe ajánljuk, hogy a *Természet Világa* 1997. januári számának mellékleteként jelent meg a *Szkeptikus Lapok* első száma. Ez az 1996. évi szkeptikus találkozó előadásainak anyagára épült. A következő szám várhatóan 1998 elején lát napvilágot. Az interneten a Fővárosi Oktatástechnikai Központ honlapján található tanulságos írások a szkeptikus irodalom iránt érdeklődőknek. Címük: www.fok.hu